

Els tresors de la Valltorta (II)

Un esguard cap al passat

Jordi Domingo Calabuig

Els covarxins que han passejat per la Valltorta s'hauran adonat que sota els seus peus apareixen caragols, petxines i altres organismes fòssils, éssers d'altres temps que han quedat atrapats entre els sediments fins als nostres dies. Tanmateix, molt sovint no tenim consciència de quina és l'antiguitat d'aquells organismes i dels canvis pels quals ha passat aquell paratge.

És per això que us propose ara mateix un exercici mental molt simple però força suggerent. Es tracta de resumir tota la història de la Valltorta en un any. El punt de partida serà 600 milions d'anys enrera (tot i que per a nosaltres serà el primer dia d'un any imaginari) i el punt d'arribada hui mateix (per a nosaltres, el 31 de desembre, el final d'aquest any inventat). El que farem és situar els diferents esdeveniments planetaris però traslladant les proporcions de temps reals a les d'un any. El fet de començar fa 600 milions d'anys, i no amb l'edat de la terra, és perquè les proves més palpables de vida les tenim des de fa aproximadament 600 milions d'anys. Abans d'aquest període la terra era un gran aiguabarreig de bacteris i organismes microscòpics.

Doncs bé, som a la Valltorta de fa 600 milions d'anys, per a nosaltres és el primer dia del nostre peculiar any. La vall en realitat no existeix, és un fons marí fangós sota una extensa mar càlida on naden i s'alimenten organismes invertebrats molt variats. Sembla haver-hi meduses, caragols, cefalòpodes pareguts a sèpies i algues de grans dimensions. Aquest escenari on els invertebrats són dominants perdurà fins al mes d'agost (o el que es el mateix, fins fa ara 250 milions d'anys). En poques paraules, han calgut 450 milions d'anys (és a dir 8 mesos, dos tercers parts de la història

de la vall!) per a que a la Valltorta, ara una planura d'aiguamolls amb una densa vegetació de falgueres i arbres primitius, arriben els éssers més extraordinaris de la història del nostre planeta: els dinosaures, aquells saures gegantins que dominaren les nostres terres durant milions i milions d'anys.

Les aus però tardaren encara un mes en fer la seua aparició. I passats 8 llargs mesos del nostre any, encara no han aparegut els avantpassats nostres, els primers mamífers. No obstant això, un terrible cataclisme va ocórrer el 15 de novembre, quan a la planura de la Valltorta pastaven els grans dinosaures i al cel volaven criatures paregudes a pardals gegants. Aquell dia un enorme meteorit va col·lisionar contra el nostre planeta. Les dimensions d'aquella roca còsmica eren espectaculars i els efectes mortals de necessitat...recalfament planetari, pluja de cendres, catàstrofes atmosfèriques...la superfície del planeta va patir uns canvis severos, tant que la majoria dels organismes que habitaven el planeta s'extingiren, desaparegueren per sempre.

Com sol passar a la natura, els pocs organismes que sobrevisqueren es trobaren davant d'un planeta sense competidors, amb un medi ambient renovat, un grandíssim món a vessar de noves possibilitats... De fet, abans de l'impacte fatal, els mamífers ja existien, eren uns animalons que d'una manera tímida i insegura s'esmunyien entre les potes gegants dels dinosaures. Les coses no anaven molt bé per a ells, però tot va canviar des d'aquell mes de novembre; en qüestió de 15 dies (és a dir, 60 milions d'anys), no sols es convertiren en el grup d'animals més nombrós de la terra sinó que, allà pel continent africà, va nàixer un primat molt evolucionat en comparació a la resta de mones...sí, un home! En realitat, era molt primitiu, més

paregut a les mones que no pas als homes actuals; tot i així era un dels productes més perfeccionats de l'evolució, l'obra mestra de la natura. Encara caldria un mes d'aquest curiós any per a que l'animal en qüestió evolucionara cap a un home que podríem anomenar modern. És en aquell moment, concretament el dia 31 de desembre a les 23 hores, 54 minuts i 45 segons, quan un grup d'aquells homes es va establir en una vall sinuosa que recentment havia estat cisellada per l'aigua. Per allà passava un riu d'aigües clares i abundants, amb una coberta vegetal ubèrrima. Havien passat per ella elefants, tigres, bous salvatges, cabres, cérvols, etc. i encara quedaven un bon grapat de bèsties. Estava decidit: es quedarien a viure a les planures que envoltaven la vall, aprofitarien l'abundosa cacera i expressarien els seus desitjos, encanteris, o potser, les seues preocupacions als abrics de la vall. Sí amics, ací tenim als primers pobladors de la Valltorta. I com que la història dels humans és extremadament ridícula en comparació a la història de la vida, tan sols 4 minuts després, el poble que quedava tan a prop de la vall, les Coves de Vinromà, va obtindre la seua carta pobla.

En resum, tan sols ens separen 5 minuts dels nostres parents valltortins, un temps míser si el comparem amb els 364 dies, 23 hores i 55 minuts (o el que és el mateix, amb els quasi 600 milions d'anys) durant els quals la Valltorta ha acollit una gran diversitat d'éssers fascinants i meravellosos. No obstant això, tot al llarg de la nostra insignificant existència ens hem permès el luxe de provocar els canvis paisatgístics més dràstics i nocius... Aquesta serà la nostra empremta per al futur vinent, el nostre particular registre fòssil estèril.